

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 12Co/6/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8121204074
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 04. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Karol Krochta
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8121204074.3

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Karola Krochtu a členov senátu JUDr. Gabriely Világiovej a JUDr. Andreja Radomského v spore žalobcov: 1/ L. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. B. P. XXX, XXX XX G. B. P., 2/ T. T. P., rod. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. B. P. XXX, XXX XX G. B. P., právne zastúpení: JUDr. Alojz Naništa, advokát, so sídlom Sládkovičova 8, 080 01 Prešov, IČO: 35 519 193, proti žalovanému: N. Y. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom L. X, XXX XX L., právne zastúpený: JUDr. Branislav Kahanec, advokát, so sídlom Vajanského 33, 080 01 Prešov, IČO: 42 084 792, o určenie vlastníckeho práva, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov, č.k. 24C/30/2021-58 z 14.02.2022 v spojení s opravnými uzneseniami č.k. 24C/30/2021- 65 z 01.03.2022 a č.k. 24C/30/2021- 99 z 05.12.2022 takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok v spojení s opravnými uzneseniami a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. V záhlaví tohto rozhodnutia identifikovaným rozsudkom v spojení s opravnými uzneseniami súd prvej inštancie vo výroku I. určil, že žalobcovia 1/ a 2/ sú podieloví spoluvlastníci parcely C-KN XXXX/XX, zastavaná plocha o výmere XXX m², k.ú. G. B. P., každý v podiele 1, podľa geometrického plánu vyhotoveného N. O. X. dňa XX.XX.XXXX, číslo plánu XXX/XXXX, autorizačne overený dňa XX.XX.XXXX, úradne overený N. H. O., C. úrad L., katastrálny odbor, dňa XX.XX.XXXX pod číslom G-X-XXXX/XXXX a vo výroku II. o trovách konania rozhodol tak, že ich plnou náhradou zaviazal žalovaného.

2. Po citovaní ust. § 123, § 126 ods. 1, § 134 ods. 1 Obč. zák., § 115, § 116 ods. 1, § 145 ods. 1, ods. 2 Stredného Obč. zák., § 255 ods. 1 a § 262 ods. 2 CSP svoje rozhodnutie vecne dôvodil tým, že žalobcovia podanou žalobou žiadali určiť vlastnícke právo k parcele definovanej vo výroku rozsudku tvrdiac, že tú nadobudli od svojich právnych predchodcov darovaním, ktorí ju nadobudli titulom vydržania. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že parcela z predmetu sporu je formálne súčasťou pozemku vo vlastníctve žalovaného, ktorú však právni predchodcovia žalobcov užívali na základe vkladu nespôsobilej kúpnej zmluvy z roku 1956, pričom do roku 2001 boli dobromyseľní v tom, že im parcela patrí a v jej užívaní neboli nikým rušení, kde táto parcela je oplotená v rámci nehnuteľnosti žalobcov, ktorá bola na nich prevedená darovaním v roku 2002. V spore vedenom pod sp. zn. 14C/237/1984 sporná parcela nebola predmetom konania. Žalovaný síce nadobudol od pani X. L. časť poľnej cesty, no v rámci ohliadky v konaní pod sp. zn. 25C/96/2013 bolo zistené, že pozemok vzhľadom na prírodné podmienky nemohol mať hranice tak, ako boli zakreslené v katastrálnej mape. Potreba zosúladenia skutočného a právneho stavu dáva žalobcom naliehavý právny záujem na tu požadovanom určení. O trovách konania rozhodol podľa zásady úspechu.

3. Označený rozsudok včas podaným odvolaním napadol žalovaný, poukazujúc na odvolacie dôvody uvedené v ust. § 365 ods. 1 písm. b/, e/, f/ a h/ CSP (porušenie práva na spravodlivý proces, nevykonanie pre spor relevantných dôkazov, nesprávne skutkové zistenia a nesprávne právne posúdenie veci).

Odvolateľ na prvom mieste poukazuje na skutočnosť, že právni predchodcovia žalobcov uzatvorili dňa XXXX kúpnu zmluvu, ktorá však nebola vkladu spôsobilá, pričom na základe kúpnej zmluvy z roku XXXX formou notárskej zápisnice právni predchodcovia žalobcov nadobudli len spoluvlastnícky podiel na parcele č. XXX, nie vlastníctvo k reálne vyčlenenej parcele a tým si museli byť vedomí rozsahu svojho vlastníctva a preto sami iniciovali konanie pred Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 14C/237/1984, v ktorom vymedzili rozsah svojho vlastníctva. Z GP z roku XXXX, ktorý je súčasťou rozsudku v označenom konaní vyplýva jednak polohové určenie parcely ako aj priebeh hranice. V prípade, ak by oplotenie parcely vtedy označenej ako KN XXXX nebolo totožné s priebehom katastrálnej hranice, táto skutočnosť by bola v GP zaznamenaná, pričom na túto skutočnosť odvolateľ poukazoval pre súdom prvej inštancie, ktorý sa však s uvedeným v odôvodnení svojho rozhodnutia nevyporiadal. Právni predchodcovia žalobcov a ani žalobcovia na základe vyššie popísaných titulom nenadobudli vlastnícke právo k parcele z predmetu sporu, pričom je preukázané, že tí vedeli o rozsahu svojho vlastníctva, o priebehu hranice a bez akéhokoľvek právneho titulu užívajú časť parcely vo vlastníctve odvolateľa, ktorý rovnako namietá i nedobromyseľnosť žalobcov, pretože do roku XXXX právni predchodcovia žalobcov nenadobudli do svojho vlastníctva reálne vyčlenenú parcelu a po roku XXXX nadobudli vlastníctvo k parcele č. XXXX/X v presne rozsudkom vymedzenom rozsahu. Okrem toho sa súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku nevyporiadal s predloženými dôkazmi - podkladmi zo stavebného a územného konania žalobcov v súvislosti so stavbou ich rodinného domu, z ktorých má opätovne vyplývať vedomosť o rozsahu ich vlastníckeho práva. Súčasne sa súd prvej inštancie nevyporiadal so závermi ZP N.. O., ktorý jednoznačne potvrdil, že súčasná katastrálna mapa je spracovaná na podklade mapy vyhotovenej meraním a mapovaním z roku XXXX a že hranice pôvodných a súčasných pozemkov sú identické - nezmenené. Navrhol rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, alternatívne ho zmeniť a žalobu zamietnuť. Súčasne uplatnil trovy konania.

4. Žalobcovia v odvolacej replike navrhli rozsudok ako vecne správny potvrdiť a uplatnili trovy konania, lebo podľa ich názoru súd prvej inštancie vykonal dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, vec posúdil správne aj po právnej stránke a odôvodnenie rozsudku považujú za presvedčivé. Žalovaný argumentuje dôvodmi, ktoré uvádzal v konaní pod sp. zn. 25C/96/2013, pričom súd v tomto konaní nemohol dospieť k iným zisteniam ako v konaní pod sp. zn. 25C/96/2013.

5. Ďalšie podania strán dané neboli.

6. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 ods. 1 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 CSP a contrario) a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie je nutné zrušiť.

7. Podľa § 380 ods. 2 CSP Na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok, prihliadne odvolací súd, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené.

8. Procesné podmienky (podmienky konania) definuje samotný Civilný sporový poriadok (§ 161 ods. 1) ako podmienky, za ktorých môže súd konať a rozhodnúť. Teória civilného práva procesného rozoznáva vecné procesné podmienky (kvalifikovaný spôsob začatia konania - t. j. v sporovom konaní žaloba, splnenie poplatkovej povinnosti), podmienky na strane súdu [právomoc, príslušnosť, zákonné obsadenie súdu - vada tejto podmienky je však reglementovaná samostatne v ust. § 365 ods. 1 písm. c)], procesné podmienky na strane účastníkov (procesná subjektivita, procesná spôsobilosť, prípadné povinné zastúpenie advokátom, spôsobilosť byť zástupcom a riadne plnomocenstvo zástupcu) a tzv. negatívne procesné podmienky (prekážka začatého konania, prekážka rozsúdenej veci). Skúmanie splnenia procesných podmienok je úradnou povinnosťou súdu počas celého priebehu konania. Indikovanie neodstrániteľnej podmienky vedie ku obligatórnemu zastaveniu konania.

9. Teória procesného práva vymedzuje prekážku právoplatne rozhodnutej veci dvoma kritériami, a to totožnosťou osôb (sporových strán) a totožnosťou predmetu konania. O totožnosť osôb ide vtedy, ak sa v konaní zúčastňujú tie isté osoby ako v konaní ukončenom právoplatným rozhodnutím súdu. Procesné postavenie týchto osôb (žalobca a žalovaný) je v tejto súvislosti bez významu. Inak povedané, ak by sa žalobca stal žalovaným a žalovaný žalobcom, pričom by sa nevyskytla žiadna nová skutočnosť, ktorá

by zmenila skutkový stav žaloby, ešte stále bude trvať prekážka právoplatne rozhodnutej veci. V otázke predmetu konania sa procesná teória celkovo zhoduje. Zástancovia predmetu konania v užšom zmysle slova tvrdia, že je to žalobný nárok (žalobný petit), ktorý sa má stať súčasťou výroku rozhodnutia, ak súd žalobe vyhovie. Takto sa spravidla chápe v praxi. Zástancovia predmetu konania v širšom zmysle slova chápu predmet konania ako žalobný nárok spolu so skutkovým odôvodnením, z ktorého by mal žalobný návrh vyplývať. K takémuto názoru sa prikláňa prevažná väčšina predstaviteľov právnej teórie. Tento postulat vychádza aj z normatívnej dikcie tohto ustanovenia, ktoré normuje o prekážke právoplatne rozhodnutej veci. V zmysle tejto prekážky sa nemôže o veci, o ktorej sa už právoplatne rozhodlo, rozhodnúť znova. Výklad pojmu „tá istá vec“ je pomerne jednotný v tom zmysle, že musí ísť o tie isté subjekty práva, ktoré vystupovali v pôvodnom konaní ako sporové strany, a ten istý predmet konania (to znamená, že ide o totožný nárok uplatnený z totožného skutkového základu medzi totožnými subjektmi? nie je pritom rozhodujúce, či pôvodné strany vystupujú v pôvodných procesných postaveniach). Ak sa teda konanie netýka tých istých subjektov, nemožno hovoriť o prekážke právoplatne rozhodnutej veci a výrok právoplatného rozhodnutia súdu nie je v tomto prípade záväzný pre súd, ktorý prejednáva inú právnu vec.

10. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na vzťah medzi posúdením prejudiciálnej otázky a rozhodnutím o nároku na plnenie. Prejudiciálna otázka a jej posúdenie nesmie byť nikdy poňaté do výroku súdneho rozhodnutia, keďže výrok súdneho rozhodnutia je jedinou časťou rozsudku, ktorá nadobúda právoplatnosť, prejudiciálne posúdená otázka, ktorá sa prejavuje iba v odôvodnení rozsudku, nemôže tvoriť prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Výnimku tvorí situácia, keď bolo právoplatne rozhodnuté o žalobe na plnenie, ktorého predpokladom bolo prejudiciálne posúdenie (určenie) práva alebo právneho vzťahu. Ak bolo právoplatne rozhodnuté o povinnosti plniť, či už kladne alebo záporne (či sa žalobe vyhovel alebo bola zamietnutá), tvorí výrok takéhoto rozsudku prekážku právoplatne rozhodnutej veci vo vzťahu k určovacej žalobe medzi tými istými účastníkmi konania vo vzťahu k tomu istému skutku, ktorý už bol predbežne právne kvalifikovaný v rozsudku na plnenie. Naopak to však neplatí. Teda právoplatný rozsudok o určovacej žalobe netvorí automaticky prekážku právoplatne rozhodnutej veci voči žalobe na plnenie. Právoplatným rozsudkom o určení práva či právneho vzťahu sa ešte nerozhodlo o povinnosti plniť z tohto práva alebo právneho vzťahu. Preto je žaloba na plnenie v týchto prípadoch prípustná. Právoplatný výrok o určení práva či právneho vzťahu tvorí prekážku právoplatne rozhodnutej veci voči novej žalobe na plnenie. Prekážka právoplatne rozhodnutej veci sa vzťahuje i na rozhodnutia vydané v rozhodcovskom konaní, v priestupkovom konaní, či v adhéznom konaní trestnom (Komentár Občiansky súdny poriadok Števec/Ficová a kolektív). (por. rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obdo/44/2011, sp. zn. 5Cdo/115/2012, sp. zn. 3 MCdo/8/2013).

11. Z obsahu spis plyní, že na pojednávaní konanom dňa 14.02.2022 (čl. 56, str. 2) mal byť o.i. oboznamovaný aj obsah spisu Okresného súdu Prešov, sp. zn. 25C/96/2013 (pričom v zozname pripojených spisov nie je vyznačený). Predmetom tohto konania mala byť žaloba, ktorou sa žalovaný (v tamtom konaní v postavení žalobcu) domáhal vypratania nehnuteľnosti z predmetu tohto sporu žalobcami (v tamtom konaní v postavení žalovaných), pričom v tamtom konaní malo byť súdom konštatované, že právni predchodcovia žalobcov (v tamtom konaní v postavení žalovaných) nadobudli vlastnícke právo k spornej parcele vyrážaním.

12. Bolo preto prvoradou úlohou/povinnosťou súdu prvej inštancie sa zaoberať otázkou, či vzhľadom na konanie vedené pod sp. zn. 25C/96/2013 (ktorého obsah spisu, keďže nebol pripojený k preskúmanému spisu, odvolaciemu súdu nie je známy) neexistuje prekážka právoplatne rozhodnutej veci, ktorá je neodstrániteľnou podmienkou konania a v prípade jej bezpečnej identifikácie tak nebolo na mieste rozhodovať meritórne rozsudkom, ale konanie uznesením zastaviť.

13. Okrem toho žalovaný v odvolaní vytýkal súdu prvej inštancie, že sa ten v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nezaoberal GP z roku XXXX. (ktorý je súčasťou rozsudku v konaní sp. zn. 14C/237/1984 a z ktorého vyplýva jednak polohové určenie parcely ako aj priebeh hranice s tým, že v prípade, ak by oplotenie parcely vtedy označenej ako KN XXXX nebolo totožné s priebehom katastrálnej hranice, táto skutočnosť by bola v tomto GP zaznamenaná), resp. dokladmi zo stavebného konania a územného konania viaznuceho k domu žalobcov (z ktorých má opätovne vyplývať vedomosť o rozsahu vlastníckeho práva žalobcov), ako i ZP N.. O. (ktorý jednoznačne potvrdil, že súčasná katastrálna mapa je spracovaná na podklade mapy vyhotovenej meraním a mapovaním z roku XXXX a že hranice pôvodných a súčasných pozemkov sú identické - nezmenené).

14. Ak všeobecný súd nevykoná dôkaz navrhovaný stranou konania, hoci tento má preukazovať takú, medzi stranami konania spornú skutkovú okolnosť, ktorá je pre meritórne posúdenie žalobného nároku významná, či dokonca rozhodujúca, znemožní tým strane konania uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dôjde k porušeniu práva na spravodlivý proces. Znamená to vo svojich dôsledkoch aj porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 168/2019 z 21. novembra 2019, zdroj: ustavnysud.sk; uverejnené v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 29/2019).

15. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 31. marca 2021, sp. zn. 5Cdo/107/2019, zdroj: nsud.sk; tvorba právnej vety: najpravo.sk).

16. Ku tomu odvolací súd uvádza, že vo všeobecnej rovine do kategórie procesných vád s ústavnoprávnymi dôsledkami možno zahrnúť aj problematiku tzv. „opomenutých dôkazov“, ktorá v zásade zahŕňa aj takú procesnú situáciu, keď niektorá zo strán sporu navrhne vykonanie dôkazného prostriedku, ktorý je zamietnutý bez vecného zdôvodnenia obsiahnutého v odôvodnení konečného rozhodnutia a zodpovedajúceho povahy a závažnosti veci, prípadne je celkom opomenutý.

17. V súvislosti s touto námietkou odvolateľa odvolací súd potom považuje za rozhodujúce, že vykonanie týchto dôkazných prostriedkov je z pohľadu meritórneho skutkového a právneho kontextu veci významné. Odvolateľ nie len tvrdil ale aj preukázal, ako opomenutie zaobstarania a vykonania týchto dôkazných prostriedkov mohlo ovplyvniť jeho prípadný procesný úspech v spore s pohľadu kľúčovej argumentácie súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie sa tak dopustil eklektického a neopodstatneného výberu dôkazov, ktoré smerovali k jednostranným záverom.

18. Z uvedeného vyplýva, že s tvrdením žalovaného v odvolaní voči rozsudku súdu prvej v časti porušenia jeho práva na spravodlivý proces v dôsledku pre spor navrhnutých a nevykonaných relevantných dôkazov potrebných na zistenie rozhodujúcich skutočností pre správne rozhodnutie a s tým súvisiaceho nesprávneho právneho posúdenia veci možno súhlasiť.

19. Odvolaciemu súdu tak vo svetle vyššie popísaného neostávalo nič iné, iba rozhodnutie súdu prvej inštancie s použitím ust. § 389 ods. 1 písm. b/ CSP zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s použitím ust. § 391 CSP.

20. Povinnosťou súdu prvej inštancie bude v ďalšom konaní sa riadiť názorom odvolacieho súdu, ktorým je podľa § 391 ods. 2 CSP viazaný, t.j. na prvom mieste sa zaoberať možnou existenciou neodstrániteľnej podmienky konania - *res iudicata* - a v prípade jej bezpečnej identifikácie konanie uznesením zastaviť; v opačnom prípade opätovne vec meritórne prejednať, v potrebnom rozsahu vykonať dokazovanie k skutkovým zisteniam potrebným pre formuláciu právneho posúdenia veci o prípadnej danosti nároku žalobcov, výsledky celého konania zhodnotiť a až potom o veci rozhodnúť, pričom je potrebné náležite sa vysporiadať s relevantnou právnou i skutkovou argumentáciou strán sporu a nové rozhodnutie náležite v súlade s ust. § 220 ods. 2 a 3 CSP odôvodniť. V prípade kladného rozhodnutia neopomenúť inštruktáž odvolacieho súdu z uznesenia z 20.09.2022. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova o náhrade trov konania pred súdom prvej inštancie aj odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

21. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).